

**GLOBAL
AUTO LOAN**

EN

गृहपृष्ठ / अन्तरवार्ता

वार्षिक एकलाख युवालाई स्वरोजगार बनाउन कोषसँग स्रोत र जनशक्ति अपुग छः उपाध्यक्ष पौडेल

CORPORATE **कर्मचारी नेपाल** | असोज १०, २०८२, समय: १०:०६

अ अ अ

बढ्दो युवा बेरोजगारी र पलायनलाई कम गर्न र उनीहरूमा उद्यमशीलताको विकास गरी स्वरोजगार बनाउने उद्देश्यले सरकारले डेढ दशकअघि युवा तथा साना व्यवसायी स्वरोजगार कोष स्थापना गरेको थियो । तर कहिले कानुनी जटिलताले कहिले नेतृत्वविहीनताले कहिले राजनीतिक हस्तक्षेपले कोषले प्रभावकारी गर्न सकेको छैन । सुरुदेखि नै पर्याप्त स्रोत साधन एवं जनशक्तिको अभाव झैँदै आएको कोषले झण्डै एक बर्षको रिक्रितापछि उपाध्यक्ष पाएको छ । हालै उपाध्यक्षमा नियुक्त **अनिलराज पौडेल**ले कोषको कामकारवाहीलाई कसरी प्रभावकारी बनाउँदै छन् ? कोषले झैँदै आएका समस्या के के छन् ? आदि विषयमा उनीसँग गरिएको कुराकानी प्रस्तुत छः

लामो समयदेखि नेतृत्वबिहीन रहेको युवा स्वरोजगार कोषमा तपाईं उपाध्यक्ष नियुक्त हुनुभएको छ । कोषको स्थिति पनि अध्ययन गर्नु भयो होला ? के पाउनु भयो अवस्था ?

– कोषको प्रमुख उद्देश्य भनेको स्वदेशमै केही गरौं भन्ने भावना भएका तर पूँजी नभएका युवाहरुलाई बिनाधितो ऋण दिने, निःशुल्क बीमा गरिदिने र नियमित रकम तिर्ने व्यवसायीलाई व्याज अनुदान दिई स्वरोजगार बन्न अभिप्रेरित गर्नु हो । करिब एक वर्ष कार्यकारी उपाध्यक्षको पद रिक्त रहँदा ऋण लगानी हुन सकेन, जसले गर्दा लगानीसँगै जोडिएका अन्य कार्यक्रमहरु पनि प्रभावित बन्न पुगे । जस्तो लगानी पश्चात हुने पूर्व व्यवसायिक तालिम, बीमा गर्ने जस्ता महत्वपूर्ण कार्यक्रमहरु गर्न सकिएन । ऋण लगानीको अन्तिम स्वीकृति उपाध्यक्षले गर्नुपर्ने नियमावलीमा स्पष्ट व्यवस्था गरिएको हुँदा अरुले गर्न मिल्ने भएन । त्यसैले बाहिरबाट हेर्दा कोषले लगानी नगरेको देखिएको हो । लगानी गर्न हामीसँग रकमको अभाव थिएन । अघिल्लो वर्ष करिब दुई अर्ब रुपियाँ जति लगानी गर्न सकिन्थ्यो जसबाट १० हजार भन्दा बढी स्वरोजगार सिर्जना र करिब त्यहि संख्यामा मौसमी रोजगार सिर्जना हुन्थ्यो । कोषको अवस्थाका बारेमा पहिलेदेखि केही जानकारी थियो । यहाँ आएपछि धेरै बुझ्ने अवसर पाएँ । जस्तो कोषबाट लगानी लगायत अन्य कार्यक्रमहरु हुन नसकेको, मन्त्रालय लगायत सरोकारवाला निकायहरुसँगको सम्बन्ध कमजोर बनेको, शाखाहरुबीच समन्वयको अभाव देखिएको, एक वर्षको अवधिमा एक पटक भन्दा बढी सञ्चालक समितिको बैठक बस्न नसकेको, सरकारबाट कोषलाई प्राप्त हुने बजेट कटौति गरिएको, कोषको औचित्यमाथि प्रश्नहरु उठाइएको पाएँ ।

ADVERTISEMENT

कोषको उद्देश्य भनेको युवालाई स्वरोजगार बनाएर देशभित्रै राख्ने, उद्यमी बनाउने हो । त्यसका लागि नीति नियम बनाउने जिम्मेवारी कोषको छ । यो कुरामा विगतमा कोष कतिको प्रभावकारी हुँदै आएको पाउनु भयो ?

– कोष स्थापना भएको धेरै वर्ष भएको छैन, विगतका वर्षहरुमा केही काम नभएको भन्ने होइन । राम्रा काम पनि भएका छन् । जस्तो विपन्न वर्ग कोषमार्फत कोषलाई प्राप्त भएको तीन अर्ब ८६ करोड रुपियाँलाई 'रिभल्विङ फन्ड'को रुपमा प्रयोग गरी करिब १४ अर्ब भन्दा बढी लगानी गरिएको छ जसबाट करिब एक लाख नौ हजार बढी स्वरोजगार र करिब एक लाख अप्रत्यक्ष रोजगार सिर्जना भएका छन् । छोटो अवधिमा यो ठूलो उपलब्धी मान्न सकिन्छ । युवाहरुलाई स्वरोजगार बन्न बिनाधितो लगानी, व्यवसायी र व्यवसायको निःशुल्क बीमा र ६० प्रतिशत व्याज अनुदान कोषको ज्यादै सुन्दर पक्ष हो । कोषको काम कारवाहीलाई थप प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक व्यवस्थापनमा सुधार, ऐन नियम, कार्यविधि र निर्देशिकाहरुको संशोधन एवं नयाँ निर्माण, अनुगमन मोडालिटी, असल ऋणी छनौट निर्देशिका बनाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम अगाडी बढाइँदैछ ।

आन्तरिक व्यवस्थापनको सुधार भन्नु भयो । के के गर्न खोज्दै हुनुहुन्छ ?

– मैले भन्नु खोजेको कर्मचारी प्रशासन विनियमावलीलाई समयसापेक्ष बनाउने, 'राइट म्यान राइट प्लेस'को सिद्धान्त अपनाउने, दण्ड र पुरस्कार प्रभावकारी बनाउने, पदाधिकारी तथा कर्मचारी आचारसंहिता लागू गर्ने, कर्मचारीहरूलाई प्रोत्साहन गरी कामको 'स्पीड' बढाउने, कोषको कामलाई सहज बनाउन विभिन्न समितिहरू गठन गरिएको, उपलब्ध साधन स्रोतलाई कोषको हितमा अधिकतम प्रयोग गर्ने लगायतका कामहरूलाई आन्तरिक व्यवस्थापनलाई भन्नु खोजेको हुँ ।

कोषको उद्देश्य र लक्ष्य हासिल गर्ने कुरामा तपाईं आफूछि के कसरी काम गर्नुहुन्छ । योजना के कस्तो छ ? कोषको काम कारवाहीलाई कसरी प्रभावकारी बनाउनु हुन्छ ?

– कोषको कार्यक्षेत्र देशभर रहेको र लगानी रकमको आकार ठूलो रहेको छ । मैले अघि उल्लेख गरेका विषयहरू पूरा गर्न कामहरूको प्राथमिकीकरण गरी अगाडी बढ्दै छु । राष्ट्रिय योजना आयोगले सोही योजनाको आ.व. २०८५-८६ सम्ममा स्वरोजगार युवाको संख्या १० लाख पुर्याउने लक्ष्य रहेको छ । लक्ष्य हासिलका लागि सहयोग पुर्याउन यस आ.व.मा ११ हजार स्वरोजगार र १० हजार मौसमी रोजगार सिर्जना गर्नेगरी काम अगाडि बढाइँदै छ । म उपाध्यक्ष नियुक्त भएर आउने बित्तिकै कोषको काम कारवाहीको सम्बन्धमा शाखापिच्छे 'ब्रिफिङ' लिने काम भएको छ । रोकिएका कामहरूको गाँठो फुकाउने, सञ्चालक समितिको बैठक राखी केही महत्वपूर्ण निर्णयहरू भएका छन् । लगानी असूली कार्यविधि संशोधन प्रक्रिया अगाडि बढेको छ । लगानी प्रक्रिया शुरू गर्ने काम भएको छ । तालुक मन्त्रालयसँग सम्बन्ध स्थापित गरिएको र कोषलाई सहज ढंगले अगाडी बढाउन विभिन्न उपसमितिहरू गठन भई कार्य अगाडि बढेको छ ।

युवा स्वरोजगार कोषको पैसा राजनीतिक दलका कार्यकर्ताका लागि दुरुपयोग भयो, लक्ष्य र उद्देश्य अनुसार खर्च भएन भन्ने आरोप छ । कर्जा प्रवाहलाई कसरी पारदर्शी, प्रभावकारी र नतिजामुखी बनाउन सकिनेछ ?

– म यहाँ आएको भर्खर दुई महिना पुग्न लाग्यो मैले पाएको सूचनाका आधारमा तपाईंले भने जस्तो दुरुपयोग नै भएको भन्ने देखिँदैन । तर, केही लगानीहरूमा प्रश्न उठेका र अनुगमनको पक्ष कमजोर देखिएको छ । मलाई पनि कोषको रकम पर्याप्त मात्रामा लक्षित वर्गमा पुग्न सकेको छैन भन्ने लागेको छ । मेरो अहिलेको मुख्य 'फोकस' भनेको कोषको रकम कसरी लक्षित वर्गसम्म पुर्याउन सकिन्छ ? रकमको सदुपयोग कसरी गर्न सकिन्छ ? बढीभन्दा बढी स्वरोजगार सिर्जना गरी स्वदेशमा नै केही गरौं भन्ने युवाहरूलाई कसरी सुविधा दिएर आकर्षण गर्न सकिन्छ ? भन्ने रहेको छ । समग्रमा भन्नुपर्दा लगानी पारदर्शी ढंगले गरिँदै आएको र प्रभावकारी छ । अझै थप परिष्कृत गर्नुपर्ने छ । हालै राष्ट्रिय योजना आयोगले कोषको लगानी सम्बन्धमा गरेको आन्तरिक मूल्यांकनमा न्यून लगानीबाट युवाहरूले उदाहरणीय कार्य गरेको पाइएको बताएको छ भने सुधार गर्न सुझावहरू पनि दिएको छ । क्षतिको दावी बीमा भुक्तानी र ब्याज अनुदानको भुक्तानी समयमै हुनुपर्ने, प्रतिव्यक्ति दुई लाख लगानीलाई आयोजना हेरी पाँच लाख रुपियाँसम्म पुर्याउनुपर्ने, लगानीको दायरा फराकिलो पार्नुपर्ने र सघन अनुगमन गर्नुपर्ने लगायतका सुझावहरू पेश गरेको बुझिएको छ । हामीले दिएका सुझावहरूलाई कार्यान्वयन गर्ने छौं । कोषको काम कारवाहीको प्रभावकारिता सम्बन्धमा अबको ६ महिनामा तपाईं संचारकर्मी साथीहरूलाई बोलाएर आज मैले भनेको काम यति गर्न सकेँ भनेर भन्नेछु ।

अहिलेसम्म एक लाख नौ हजार भन्दा बढीलाई स्वरोजगार कर्जा प्रवाह गरिएको भनिएको छ । तर कर्जा अशूली र अनुगमनको काम भने फितलो भएको, पछिल्लो समयमा कर्जा प्रवाह पनि हुन नसकेको सुनिन्छ । यो स्थितिलाई कसरी लयमा ल्याउनु हुन्छ ?

– करिब एक वर्षसम्म उपाध्यक्ष पद रिक्त रहेको कुरा मैले भनिसकें । त्यसैले लगानी नहुँदा थप स्वरोजगार सिर्जना भएन । तर, गत आर्थिक वर्षमा अशूलीमा राम्रो प्रगति देखिएको छ । हामीले एक अर्ब ३१ करोड रुपियाँभन्दा बढी रकम अशूली गर्न सफल भएका छौं । जिल्ला सहजकर्तालाई राम्रोसँग परिचालन गरी सघन अनुगमन गर्न सकेको भए अझ धेरै रकम अशूलउपर गर्न सकिन्थ्यो । लगानी प्रक्रिया अगाडी बढिसकेको छ । अशूली र अनुगमन कार्यलाई बढि प्रभावकारी बनाउन जिल्ला सहजकर्तालाई प्रभावकारी ढंगले परिचालन गरिनेछ र केन्द्रबाट सरोकारवालाहरुसँगको समन्वयमा अनुगमन प्रभावकारी बनाइने छ ।

गएको आर्थिक वर्षमा स्वरोजगार बनाउन प्रवाह गर्नुपर्ने झण्डै दुई अर्ब रोकिएको समाचार आएको थियो । त्यो पैसा के हुन्छ । यो वर्ष कहिले कसरी सुरु हुन्छ कर्जा प्रवाह ?

– मैले अघि भनिसकें त्यस आ.व.मा लगानीयोग्य रकम पर्याप्त भएता पनि उपाध्यक्ष समयमा नियुक्त नहुँदा लगानी कार्यक्रम बढ्न सकेन । यस वर्ष हामीले पहिलो किस्ता लगेका तर दोस्रो किस्ता रकम लिन बाँकी रहेका संस्थाहरुमा लगानी प्रक्रिया शुरु गर्न आवश्यक विवरण माग गरेका छौं र गत जेठमा प्रस्ताव आव्हान भएबमोजिम प्राप्त भएका चार सयभन्दा बढी संस्थाबाट प्राप्त फाइलको अध्ययन विश्लेषण गर्ने कार्य भइरहेको छ । दोस्रो किस्ता लिन बाँकी संस्थाहरुमा तिहार लगत्तै र अध्ययन भइरहेका चारसय भन्दा बढी संस्थामा मंसिर महिनाको शुरुदेखि नै लगानी शुरु गर्ने लक्ष्य राखिएको छ ।

युवाहरुलाई पाँच लाखसम्म विना धितो कर्जा दिने भनिए पनि दिँदा जम्मा डेढ दुई लाख दिने गरिएको छ । यति पैसाले साना उद्योग चलाउन सकिन्छ र ?

– अधिकतम दिने ऋणको व्यक्तिगत सीमा पाँच लाख भएता पनि दुई लाखभन्दा बढी लगानी भएको छैन । यसका केही कारण छन् । विनाधितो एकैचोटी ठूलो रकम दिँदा दुरुपयोग हुने सम्भावना रहन्छ । दुईदेखि १५ जनाको समूहमा बढीमा ५० लाख सामूहिक जमानीमा कर्जा लगानी गर्न सकिने व्यवस्था समेत रहेको छ । अहिले लगानी अशूलीसम्बन्धी मापदण्ड संशोधनको प्रक्रिया अगाडि बढेको छ कोषको रकम दुरुपयोग नहुने किसिमले आयोजनाको प्रकृति, आकार, बजार, व्यवसायको निरन्तरता र युवा उद्यमीको पृष्ठभूमि हेरी व्यक्तिगत पाँच लाख रुपियाँसम्म कर्जा लगानी गर्ने विषय सम्बोधन हुन्छ । कोषबाट बिनाधितोमा लिएको सानो रकमले पनि युवाहरुले राम्रो काम गर्न सकेका प्रशस्त उदाहरण छन् । यद्यपी कतिपयले ऋण रकमको अंक थोरै भयो भन्ने गुनासो गर्ने गरेका छन् । यस विषयमा उच्च व्यवस्थापनसँग पर्याप्त छलफल पनि भएको छ । बिनाधितो दिइएको ऋण रकम अंक एकैचोटी हवातै बढाउँदा दुरुपयोग हुनसक्ने देखिएकोले अत्यन्त सजग हुनुपर्ने बलियो तर्क रहेको छ ।

अन्तिममा हरेक बर्ष श्रम बजारमा प्रवेश गर्ने पाँच लाख युवामध्ये एक लाखलाई स्वरोजगार बनाई आत्मनिर्भर बनाउने उद्देश्यले कोष स्थापना भएको ।

यो एक लाखलाई रोजगारी दिने हैसियत कोषको किन बन्न सकेन ? बनाउन के गर्नुपर्ला ?

– कोष एक पूर्ण सरकारी निकाय हो र कोषले उद्देश्य हासिल गर्नका लागि आवश्यक पर्ने पूँजी र स्रोत साधन सरकारले उपलब्ध गराइदिनुपर्छ । देशभित्र पर्याप्त रोजगार सिर्जना हुनसक्दा युवाहरु कामको खोजीमा विदेश पलायन हुने क्रम बढ्दो छ । त्यसैले यसमा राज्य गम्भीर हुन जरुरी छ । वार्षिक पाँच लाख श्रम स्वदेशमै खपत गर्न राज्यका सबै अंगहरु क्रियाशील हुनुपर्छ । यो कोष स्वरोजगार सिर्जनाका लागि सरकारले स्थापना गरेका निकायहरुमध्ये एक हो । कोष एकलैले सबै काम गर्न सम्भव हुँदैन । कोषले आफ्नो स्रोत साधनले भ्याएसम्म गर्नुपर्ने कामहरु गर्दै आइरहेको छ । कोषबाट वार्षिक एकलाख जनालाई स्वरोजगार बनाउन कार्य गर्ने हो भने प्रतिव्यक्ति कम्तिमा दुई लाख रुपियाँका दरले लगानी गर्न कम्तिमा २० अर्ब रुपियाँ आवश्यक पर्छ । त्यस्तै बीमा खर्च, ब्याज अनुदान, नियमन अनुगमन गर्न पर्याप्त कर्मचारीको व्यवस्था लगायत ठूलो प्रशासनिक खर्च आवश्यक पर्छ । कोषलाई आवश्यक पर्ने साधन स्रोत उपलब्ध गराउने हो भने तपाईंले सोधे अनुसारको काम गर्न कोष सक्षम छ ।

ADVERTISEMENT

प्रतिक्रिया दिनुहोस्

सम्बन्धित समाचार